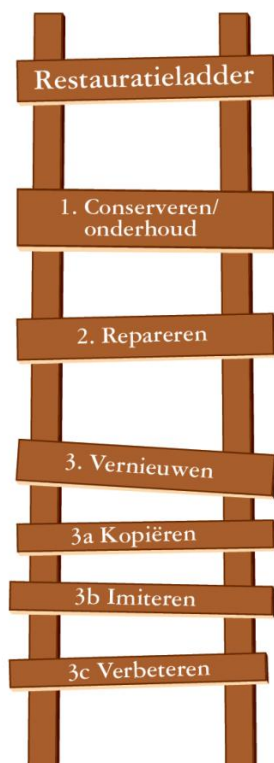

Alles over de Restauratieladder

Restaureren heeft alleen zin als u de monumentale waarden van het gebouw er ook echt mee in stand houdt of versterkt. Tegelijkertijd tast elke ingreep, hoe klein ook, per definitie de cultuurhistorische waarden aan. Daarom is het uitgangspunt bij elk(e) restauratie en onderhoudswerk: 'zo veel als noodzakelijk is en zo weinig als mogelijk is.'

De Restauratieladder maakt kiezen een stuk eenvoudiger

De eerste stap bij elke restauratie: de waardenstelling bepalen

Voorafgaand aan een restauratie brengt een gekwalificeerde deskundige de (cultuur)historische, esthetische en/of architectonische waarden van het monument in kaart en legt ze (aantoonbaar en toetsbaar) vast. In de waardenstelling wordt ook nagegaan welke onderdelen van het gebouw geen historische waarde hebben en dus niet per se behouden moeten blijven.

Wat wil de monumenteigenaar?

Wat heeft de monumenteigenaar of opdrachtgever precies voor ogen? De antwoorden op die vraag zijn cruciaal voor het projectsucces. Met de Restauratieladder krijgt u die antwoorden op tafel. De Restauratieladder vormt tevens de basis voor het [Model- Restauratiebestek](#).

Belangrijke overwegingen bij elke ingreep:

- Beperk de omvang van elke ingreep tot een minimum ('zo veel als noodzakelijk is en zo weinig als mogelijk is').
- Voer de ingreep degelijk uit, zodat latere nieuwe ingrepen niet nodig zijn, of heel lang kunnen worden uitgesteld.
- Om schade aan monumentale onderdelen te voorkomen, moeten reparaties altijd zwakker zijn dan het origineel.
- Vervang bij voorkeur met hetzelfde materiaal (of materiaal met dezelfde eigenschappen) en/of dezelfde techniek.

De voorkeursvolgorde van ingrepen uitgelegd

De Restauratieladder onderscheidt drie ingreepniveaus (laddertreden) van restaureren, aflopend in voorkeur. Behoud van de oorspronkelijke onderdelen staat altijd voorop. De keuze bij elke ingreep hangt af van de monumentale waarde van onderdeel, de gebruikerswensen en de beschikbare financiële middelen. Uiteraard hebben de keuzes ook invloed op het benodigde budget.

Laddertrede 1: Conserveren

Conserveren heeft altijd de voorkeur. De bestaande situatie blijft dan zoveel mogelijk intact. Eventuele ingrepen dienen alleen om het verval te stoppen of verdere aantastingen te voorkomen, zoals reinigen of het aanbrengen van beschermende middelen.

Laddertrede 2: Reparatie

Als conserveren alleen niet meer volstaat, kunnen beschadigde onderdelen worden gerepareerd. Let wel goed op dat niet meer materiaal wordt vervangen of toegevoegd dan strikt nodig is. Voorbeelden van reparaties zijn het repareren van beschadigde stenen of het plaatselijk vernieuwen van voegwerk.

Laddertrede 3: Vernieuwen

Bij onderdelen die ook niet meer kunnen worden gerepareerd, zit er maar één ding op: vernieuwen of vervangen. U heeft hierbij 3 opties (aflopend in voorkeur):

- 3a - Kopiëren: de aangetaste onderdelen worden exact nagemaakt en vervangen, zonder verbeteringen of aanpassingen.
- 3b - Imiteren: de oude vorm wordt zoveel mogelijk benaderd, met toepassing van moderne technieken en/of andere materialen.
- 3c - Verbeteren: het bestaande beeld blijft zoveel mogelijk intact. Het betreffende onderdeel wordt echter aangepast aan moderne eisen op het gebied van akoestische en thermische isolatie en inbraakwering. Denk bijvoorbeeld aan achterzetbeglazing bij heel oude vensters met bijzondere detaillering. Andersom kan ook: bijvoorbeeld kunststof kozijnen uit een latere periode vervangen door houten kozijnen die beter passen bij het historische karakter.

Bij onderdelen die ook niet meer kunnen worden gerepareerd, zit er maar één ding op: vernieuwen of vervangen. U heeft hierbij 3 opties (aflopend in voorkeur):

- 3a - Kopiëren: de aangetaste onderdelen worden exact nagemaakt en vervangen, zonder verbeteringen of aanpassingen.
- 3b - Imiteren: de oude vorm wordt zoveel mogelijk benaderd, met toepassing van moderne technieken en/of andere materialen.
- 3c - Verbeteren: het bestaande beeld blijft zoveel mogelijk intact. Het betreffende onderdeel wordt echter aangepast aan moderne eisen op het gebied van akoestische en thermische isolatie en inbraakwering. Denk bijvoorbeeld aan achterzetbeglazing bij heel oude vensters met bijzondere detaillering. Andersom kan ook: bijvoorbeeld kunststof kozijnen uit een latere periode vervangen door houten kozijnen die beter passen bij het historische karakter.

Restauratieladder in model-Restauratiebestek

De verschillende treden van de restauratieladder komen terug in de basisstructuur van het model-Restauratiebestek:

20	Bestaand werk	
21	Demonteren/verwijderen bestaand werk	
22	Reinigen bestaand werk	
23	Voorbehandelen ondergrond	
24	Injecteren bestaand werk	
25	Herstellen bestaand werk	URL 1. Conserveren
		URL 2. Repareren
		URL 3a. Kopiëren
		URL 3b. Imiteren
26	Aanpassen bestaand werk	URL 3c. Verbeteren
27	Herplaatsen bestaand werk	
28	Nabehandeling/onderhoud/oppervlaktebehandeling	

Vernieuwen valt onder 'nieuw werk'

Het volledig vernieuwen (reconstrueren) van monumentale onderdelen valt onder 'nieuw werk' en wordt als vanouds opgebouwd binnen de beschikbare STABU-paragrafen voor nieuw werk. De bestekschrijver geeft bij het van toepassing verklaren van een uitvoeringsrichtlijn minimaal aan welke stap (trede) van de restauratieladder van toepassing is.

Restauratieladder in de praktijk

Bekijk [hier de voorbeelden](#) van de toepassing van de Restauratieladder in verschillende praktijksituaties. Bij deze voorbeelden staan ook de te gebruiken uitvoeringsrichtlijnen en besteksposten vermeld.

Basis in internationale verdragen

De inhoud van de Restauratieladder is een praktische verwoording van de beginselen van de monumentenzorg zoals onder meer vastgelegd in het Charter van Venetië (1964).

Waarom een Restauratieladder?

- Instrument om monumentale waarden beter te waarborgen.
- Leidraad bij het maken van keuzes bij ingrepen.
- Basis voor model-Restauratiebestek en ERM-uitvoeringsrichtlijnen.

De Restauratieladder wordt toegepast in:

- Het [Model-Restauratiebestek](#): een modelbestek voor werkzaamheden aan bestaande onderdelen van monumenten.
- De [ERM-uitvoeringsrichtlijnen](#): gedetailleerde richtlijnen voor een juiste uitvoering van restauraties en onderhoudswerken.